

Nr 500.

Av herr **Jacobsson m. fl.**, *angående utvidgning av den svenska kulturpropagandan i utlandet.*

I allt flera länder ägnas från statsmakternas sida en allt livligare uppmärksamhet åt den verksamhet, som plägar sammanfattas under benämningen kulturpropaganda i utlandet. Denna verksamhet har också såsom bekant tagit allt vidsträcktare proportioner. Särskilt framträdande i detta hänseende äro Frankrike, Tyskland och Ryssland. I många fall är emellertid denna verksamhet förenad med bisyften, oftast av politisk art. Under stundom kan man rent av säga, att det föregivna kulturella syftet endast är en skylt för rent politiskt ändamål.

När del gäller svensk kulturpropaganda i utlandet komma självfallet några dylika syften icke i fråga. Vad det gäller för oss är att göra vårt land och dess kultur bättre kända i utlandet. Att detta verkligen är av behovet påkallat vet var och en, som varit i tillfälle att iakttaga vilka föreställningar om vårt land som äro rådande på många håll i utlandet. Sveriges namn har visserligen under de senaste tvenne årtiondena blivit betydligt mera känt i världen än förut var fallet, men detta har visst icke alltid skett på det ur svensk synpunkt mest önskvärda sättet. Detta är ett förhållande, som i hög grad borde intressera de svenska statsmakterna. Det gäller här ej endast att bibringa den utländska opinionen en så långt möjligt riktig uppfattning av vårt lands förhållanden och prestationsförmåga. En dylik bättre kännedom om Sverige i utlandet återverkar nämligen på alla grenar av våra mellanhavanden med världen utanför våra gränser. Detta gäller även förhållanden av ekonomisk art. Det är sålunda en känd erfarenhet, att exempelvis den franska utrikeshandeln i mycket hög grad dragit fördel av den franska kulturpropagandan i utlandet. Detsamma skulle helt visst gälla även den svenska exporten, och i viss mån även den svenska krediten. Dessutom bör påpekas att turistväsendet kan draga stora fördelar av en skickligt ledd utlandspropaganda, även när denna ej inriktar sig direkt på turistreklam. För Sveriges del är som bekant ännu turistväsendet en debetpost i vår betalningsbalans, det vill säga svenskar ge ut större summor för turistresor i utlandet än utländska turister ge ut i Sverige. Visserligen har denna balans under de sista åren säkerligen förbättrats, men allt som kan göras i denna riktning är av stor betydelse.

Det synes oss alltså klart, att ett befordrande av den svenska propaganda-verksamheten i utlandet är ett verkligt allmänt intresse och ett intresse av den art, som det är för landet lönande att göra till föremål för en allvarlig uppmärksamhet. Det allmänna motivet för statsmakternas direkta ingripande på detta område synes oss sålunda vara för handen.

Ej heller behöver man, när det gäller att finna utländska föredömen för

denna verksamhets organisation, enbart vända sig till de tre ovannämnda stora länderna. En lång rad medelstora och mindre länder ha i långt högre grad än Sverige ägnat sin uppmärksamhet åt denna viktiga fråga, och ingen av dem synes ha haft anledning att ångra de utgifter, som de för detta ändamål ådragit sig. Vad exempelvis Danmark beträffar så finnes i den danska budgeten för år 1933 enligt uppgift ett belopp av icke mindre än sammanlagt 400,000 kronor anvisat till här ifrågavarande ändamål. En väsentlig del av detta anslag torde gå till avlöning av danska utlandslektorer.

Den svenska statens utgifter för verksamhet av denna art ha hittills varit mycket obetydliga. Visserligen upptages sedan rätt länge under tredje huvudtiteln ett anslag för att »i utlandet sprida upplysning om Sverige», men detta anslag förbrukas nästan helt till avlöning av våra fyra pressattachéer vid beskickningarna i Paris, London, Berlin och Moskva, varför just intet blir över för andra ändamål i samma syfte. Pressattachéernas verksamhet är helt visst betydelsefull och nödvändig, men den kan ingalunda ensam fylla behovet.

Ett arbete av stor betydelse har också utförts av de svenska lektorerna vid ett flertal utländska universitet. Kostnaderna för dessa tjänsters upprätthållande ha emellertid som bekant helt och hållet bestritts av privata institutioner och donationer, framför allt av »Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet». Det är väl känt vilka svårigheter upprätthållandet av denna verksamhet på denna grundval under senare år har mött.

Det förefaller oss att synnerligen starka skäl kunna åberopas för att statsverket ikläder sig den ekonomiska garantien för denna verksamhets upprätthållande och utvidgning. Detta skulle också möjliggöra både att ge dessa utlandslektorer en bättre och mera tryggad ställning och samtidigt skapa bättre garantier för ett i allo gott och lämpligt personval. I detta hänseende ha nödvändiga krav icke alltid kunnat upprätthållas. Om staten ikläder sig kostnaderna för dessa tjänster, skulle man sålunda exempelvis kunna tänka sig, att de tillsattes av en nämnd, bestående av förslagsvis en av Kungl. Maj:t tillsatt ordförande samt representanter för universitet, högskolor och de främsta tekniska instituten. Dessutom bör denna propaganda gå fram på en bredare front än hittills varit fallet. Upplysningsverksamheten bör sålunda ej enbart inskränka sig till svensk litteraturhistoria och undervisning i svenska språket.

Det har förefallit oss som om denna fråga nu borde upptagas av statsmakterna till skyndsam behandling. Erfarenhetsmaterialet är rikt. Det gäller ej några nya eller okända ändamål. I sakkunniga kretsar råder allmän enighet om behovet. Vi äro dessutom övertygade om att de statsutgifter, det här gäller, äro av den art, att de indirekt återföra till landet vinster, även av ekonomisk natur, som mer än motsvara de belopp, det kan bli fråga om.

Med stöd av vad vi sålunda anfört tillåta vi oss härmed hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t ville skyndsamt låta utarbeta och för riksdagen

framlägga förslag om en väsentlig utvidgning av den svenska kulturpropagandan i utlandet i överensstämmelse med de riktlinjer vi här ovan angivit.

Stockholm den 23 januari 1934.

C. Gösta Jacobsson.

Alf Meyerhöffer.

R. Lundqvist.

Georg Nyblom.

T. V. Lundell.

Erik Hagberg.

Nils Holmström.